

Beke Zsolt

Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem

Doktori képzés

Életút, vallásosság, közösségi kontroll. Egy többrétű forrás a II. világháború utáni hagyománykövető (orthodox) zsidóság életéről

A Soá alatt a magyar zsidók százezreit pusztították el. Emberek tízezrei vesztették el családjukat, otthonaikat, megélhetésüket, addigi megtartó közösségeik tűntek el százával a vészkorszak során. A túlélők útkereséséről készült pillanatkép, melyet forrásunk, a Budapesti Autonóm Orthodox Izraelita Hitközséghez benyújtott jelentkezési lapok tárnak elénk. A jelentkezők többnyire közösséget, néha – úgy tűnik – megélhetést reméltek az orthodox hitközségbe való felvételüktől. Vidékiek, vagy a trianoni, bécsi határokon túlról a fővárosba érkezettek, sokan olyanok, akik már hosszú évek óta úton voltak, közösséget keresve. A felvételi adatlapok a háború utáni – többnyire –, átmeneti időszak tanúi, hiszen a kelet-európai (politikai, társadalmi) környezet az elkövetkező években sem volt ideális a hagyománykövető, vallásos orthodox zsidóság számára.

A felvételi lapok nem csak az egyéni életutakról, az egyéni vallásos gyakorlatról vallanak: plasztikus képet kapunk arról is, hogy maga a közösség – a Budapesti Autonóm Orthodox Izraelita Hitközség – hogyan kontrollálta a saját csoporthoz való tartozást, hiszen a felvétel nem volt automatikus. A hitközség az általa elfogadott (a Sulchán Áruhra épülő) elvek alapján mérte fel a jelentkezők vallásosságát, mely akár azok háztartásának orthodox szempontú vizsgálatára is kiterjedt. Sokrétű forrás kerül hát a szemünk elé, mely sokszor a hétköznapi szintjéig tárja fel nekünk egy vallásos közösség II. világháború utáni életét.